

שמע מינה!

איכא דאמרי: אמר רב נחמן בר יצחק: אף אנן נמי תנינא דמותר לכתחילה בנכנסה לו צפור תחת כנפיו. דתנן: אעפ"י שעמד הראשון והלך לו הראשון חייב והשני פטור. מאי לאו: פטור ומותר.

ודחינן: לא! אלא פטור אבל אסור. (1)

ומקשינן על הדחיה: הא מדקתני סיפא "הא למה זה דומה לנועל את ביתו לשומרו ונמצא צבי שמור בתוכו". מכלל דפטור ומותר?

שמע מינה דפטור ומותר!

אמר שמואל: כל פטורי דשבת בכל מקום שנאמר במסכת שבת "פטור", היינו פטור

רב: נכנסה לו צפור תחת כנפיו שנלכדה בבגדו יושב ומשמרו עד שתחשך ואינו צריך לשחרר אותה. כיון שאינו אלא שומר. מתיב רב נחמן בר יצחק: תנן במתניתין: יושב הראשון על הפתח ומלאהו ובא השני וישב בצדו אף על פי שעמד הראשון והלך לו הראשון חייב והשני פטור.

ודייקנן: מאי לאו "פטור" היינו פטור אבל אסור הרי שלכתחילה אסור גם כשאינו אלא שומר?

ומשנינן: לא! אלא פטור ומותר.

הכי נמי מסתברא דמותר לכתחילה מדקתני סיפא דמתניתין "למה זה דומה לנועל את ביתו לשומרו ונמצא צבי שמור בתוכו".

מכלל: דפטור ומותר! שהרי כל אדם עושה כן.

פירושים נאמרו בזה בראשונים.

א. הדמיון הוא לצבי שהיה ניצוד מערב שבת בתוך בית, כשהדלת סגורה. וכשם שמותר לאדם לנועל את הדלת במנעול בשבת אעפ"י שהוא מוסיף בזה שמירה על שמירתו, ולא אמרינן שהרי הוא כצדו עכשיו, על אף שלולי נעילתו יתכן שהיו הדלתות נפתחות — כך מותר לשני לישב בצד הראשון, אעפ"י שאחר שהלך הראשון נשאר הצבי ניצוד מכת השני.

ב. שהיה צבי קשור בבית ונעל אדם את הדלת בשבת, ואח"כ ניתק הקשר. שאין אומרים לו שיפתח את הדלת כדי שיצא הצבי, לפי שבשעה שנעל, בהיתר נעל — אף זה השני, כיון שישב בהיתר, אין צורך לקום אחר הליכת הראשון.

וכתב הרמב"ן דלשני הפירושים האלו הא דקתני "לנועל את ביתו לשומרו", לאו דוקא הוא. אלא אפילו כונתו לשמור הצבי מותר שהרי

שמור הוא.

ג. להמגן אברהם [סי' שט"ז סקי"א] דרך מחודשת בביאור משנתנו: דמיירי שבשעה שעמד הראשון והלך לו נתפנה אז חלל הפתח לגמרי. ואעפ"כ מותר לשני לשבת במקומו, אעפ"י שהוא צדו בכך, כיון שכבר היה ניצוד פעם אחת בשבת זו.

וכן הא דנועל את ביתו לשומרו ונמצא צבי שמור בתוכו, היינו שהיה הצבי ניצוד בבית מערב שבת, ומותר לאדם לפתוח ולנועל הדלת בשבת [כשמתכוין לשמור ביתו ולא לצידת הצבי] למרות שהוא עושה כל פעם צידה מחודשת [דאטו מי שיש לו תרנגולת בתוך ביתו ונפתחה הפתח יהא אסור לסותמו"].

וכבר הכריע המ"ב שם סקכ"ה כרוב האחרונים שחולקים על המג"א.

1. הקשה הרשב"א, איך אפשר לומר כן שיהא השני אסור, דאטו אילו צד אחד ובא השני ונטלו